

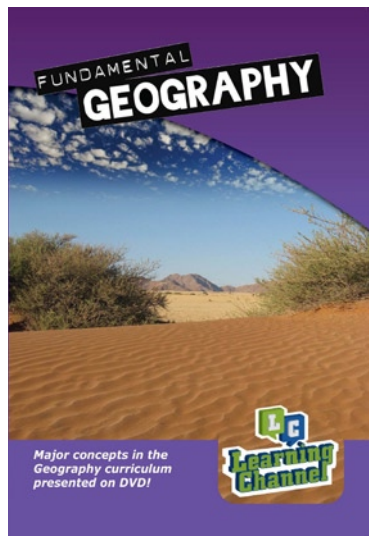

Learning Channel (Pty) Ltd
3rd Floor, The Mills
66 Carr Street
Newtown
Johannesburg
(011) 639-0179

Website: www.learn.co.za

Nasionale Seniorsertifikaat
Graad 12
Geografie
Vraestel 1

MEMORANDUM

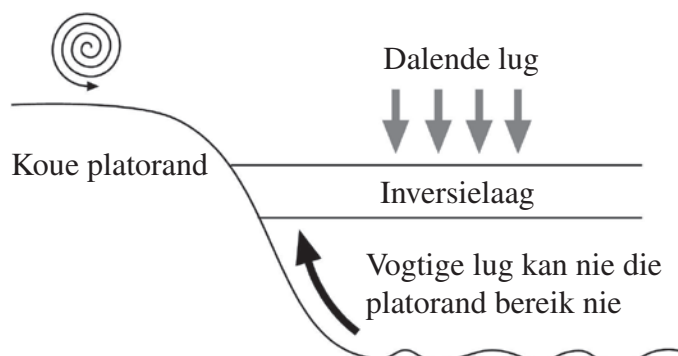
2009 GEOGRAFIE GRAAD 12 VRAESTEL 1

MEMORANDUM

AFDELING A

VRAAG 1

- 1.1 1.1.1 Katabaties, koud
 1.1.2 Warmer, noordelike aansig
 1.1.3 Warmer (5 × 2) (10)
- 1.2 1.2.1 Waar
 1.2.2 Vals
 1.2.3 Waar
 1.2.4 Waar
 1.2.5 Vals (5 × 2) (10)
- 1.3 1.3.1 Intertropiese konvergensiesone (1)
 1.3.2 Steenbokskeerkring/23½°S (1)
 1.3.3. Somer – son reg bo Steenbokskeerkring/ITKS in Suidelike halfmond (2 × 2) (4)
 1.3.4 Tropiese oostewinde (1 × 2) (2)
 1.3.5 Die lug is warm lug en daarom is dit lig en styg, die saamvloei van winde lei tot lug wat styg, stygende lug koel af en kondenseer. (3 × 2) (6)
- 1.4 1.4.1 A – Suid-Indiese hoogdruk B – Suid-Atlantiese hoogdruk C – Binnelandse/Kalaharie-hoogdruk (3 × 1) (3)
 1.4.2 Familie laedrukgebiede (1)
 1.4.3 Winter – koue fronte verder noord en kruis land/hoëdruk oor die land/Suid-Atlantiese hoogdruk meer noord. (2 × 2) (4)
 1.4.4 Platorand koud, geen lug wat styg, sterk hoëdruk oor die land, dalende lug van hoëdruk word warm, inversie lê net onder die hoogte van die eskarpe, vogtige lug van die Indiese Oseaan kan nie die platorand bereik nie. (4 × 2) (8)
 Binnelandse hoëdruk

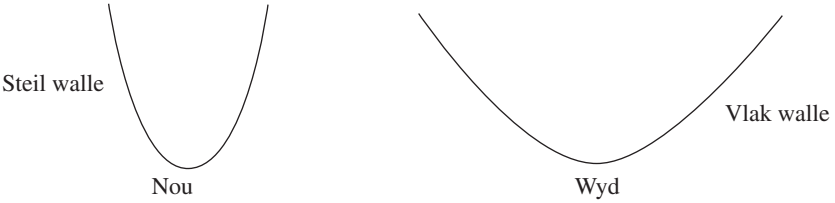

- 1.4.5 Koue temperature, want die lug agter die koue front is baie koud, digte wolke as gevolg van koue lug wat warm lug opstoot, laat afkoel en kondenseer, reën as gevolg van lug wat kondenseer, ens. (3 × 2) (6)

- 1.4.6 Bergwinde is warm en droog, kan brande veroorsaak aangesien dit winter is en die plantegroei dus baie droog is. (2 × 2) (4)
- 1.5 1.5.1 A – Dendrities B – Tralie (2 × 1) (2)
- 1.5.2 Sytakke sluit by die hoofstroom aan teen skerphoeke wat lyk soos die takke van 'n boom. (1 × 2) (2)
- 1.5.3 Rots het helling, rotsstrata verskil in hulle weerstand tot erosie. (2 × 2) (4)
- 1.5.4 Lengteprofiel
-
- (3 × 2) (6)
- 1.5.5 'n Nieggradeerde rivier aangesien daar 'n skerp verandering is in die helling by die waterval, profiel is dus nie 'n gladde konkawe vorm nie. (2 × 2) (4)
- 1.5.6 a) Tydelike basisvlak is waar die afwaartse erosie van die rivier vertraag is. (1 × 2) (2)
- b) Boloop-erosie (1 × 2) (2)
- c) Rivier het oorfloed energie, begin om vertikaal te erodeer. (2 × 2) (4)
- 1.6 1.6.1 A – Kruin B- Talus-/puin-/gruishelling C – Krans/eskarp/vryhang (3 × 1) (3)
- 1.6.2 Weerstandbiedend, lê horisontaal (2 × 1) (2)
- 1.6.3 Konveks (1)
- 1.6.4 Gronddeeltjies beweeg stadig teen die helling af onder die invloed van swaartekrag, bewys – bome en pale wat gebuig is/gebreekte retensiemure, ens. (2 × 2) (4)
- 1.6.5 Verwyder plantegroei/bou op hellings ens – moet bespreek. (2 × 2) (4)

[100]**VRAAG 2**

- 2.1 2.1.1 Westewinde
- 2.1.2 Tropiese oostewinde
- 2.1.3 Van oos na wes
- 2.1.4 Van die binneland na die kus
- 2.1.5 Opdraande (5 × 2) (10)
- 2.2 2.2.1 Eskarp
- 2.2.2 Geleideliker
- 2.2.3 Opdraande
- 2.2.4 Tralie
- 2.2.5 Graniet (5 × 2) (10)

- 2.3 2.3.1 Wolkpatroon oor die land strek van NW na SO; tropiese sikloon aanwesig; geen wolke oor SW-Kaap. (2 × 2) (4)
- 2.3.2 a) Oog (1 × 2) (2)
 b) Laagste druk; helder lug; geen reën; kalm (2 × 2) (4)
 c) Kloksgewys – dit is in die Suidelike halfrond (2 × 2) (4)
 d) Na die SW (1 × 2) (2)
 e) Sal sterk winde bring; sal baie swaar reën bring; skade aan huise, kragdrade, kan lei tot vloede; oeste kan skade ly ens. (3 × 2) (6)
- 2.3.3 a) P – S-Atlantiese hoogdruk Q – S-Indiese hoogdruk (2)
 b) S – SW-winde – koel en droog T – NO-winde – warm en vogtig (4)
 c) SW-winde en NO-winde smelt saam by die trog van lae druk; warm NO-wind styg, koel af en kondenseer. (2 × 2) (4)
- 2.4 2.4.1 Temperatuur – warmer in die stad aangesien industrie, mense, voertuie hitte afgee/segment en teer absorbeer hitte ens. (2 × 2) (4)
- 2.4.2 Wolkdekking – meer wolke in die stad aangesien die warmer lug styg en kondenseer, daar is baie stofdeeltjies waarop die waterdamp kan kondenseer (kondensasiekerne). (2 × 2) (4)
- 2.5 2.5.1 Graskop-rivier het meer energie aangesien dit teen die steil hellings van die eskarp afvloei; erosie deur waterskeiding by bolloop-erosie en onderskep die ander rivier. (2 × 2) (4)
- 2.5.2 W – Verarmde/onthoofde stroom X – roofelmbog Y – geroofde stroom Z – rowerstroom (4)
- 2.5.3 Graskop-rivier kry meer water, dan het dit meer energie en erosie vind vertikaal plaas. (2 × 2) (4)
- 2.6 2.6.1 a) Opvangsgebied – gebied waarvandaan 'n rivierstelsel sy water kry (1 × 2) (2)
 b) Rivierstelsel – hoofrivier en die sytakke wat daarin vloei (1 × 2) (2)
- 2.6.2 a) D – waterskeiding (1)
 b) C – samevloeiing (1)
- 2.6.3 **Dwarsprofiel by A** **Dwarsprofiel by B**
-
- (2 × 2) (4)
- 2.6.4 Meer water en slied in die dam aangesien daar meer afloop sal wees en die water sand van die kaal grond sal saamvat. (2 × 2) (4)

- 2.6.5 Weiding – daar kan oorbeweiding wees wat tot gevolg sal hê dat daar minder plante is om die grond te bind en meer slik sal die rivier bereik; fabriek – kan die water besoedel want afvalwater van die industrieë kan die water bereik; landbougrond – bemestingstowwe kan die water bereik en 'n opbou van voedingstowwe in die water veroorsaak (eutrophication). (3 × 2) (6)
- 2.7 2.7.1 X – Tafelkop (Mesa)
Y – Spitskop (Butte) (2)
- 2.7.2 Horisontale klip met wissellende weerstand tot erosie (1)
- 2.7.3 Bergkloot (1)
- 2.7.3 Bergkloot – toerisme – indrukwekkende natuurtonele, kanovaarte op rivier ens.; van baie min waarde vir landbou – droog en water van rivier is nie maklik toeganklik nie. (2 × 2) (4)
- [100]**

AFDELING B

VRAAG 3

- 3.1 3.1.1 C
3.1.2 B
3.1.3 D
3.1.4 B
3.1.5 A (5 × 2) (10)
- 3.2 3.2.1 vrugte
3.2.2 platinum
3.2.3 Richardsbaai
3.2.4 mielies
3.2.5 Mpumalanga (5 × 2) (10)
- 3.3 3.3.1 Dit is 'n plek waar mense bly en bevat geboue en 'n infrastruktuur. (1 × 2) (2)
3.3.2 Landelik – hoofaktiwiteit – boerdery. (2)
3.3.3. Droëpunt-nedersetting – mense het hulle op hoër grond, weg van die rivier gevestig. (2)
3.3.4 Gekern – 'n aantal huise is saam gegroep (2)
3.3.5 Op die terras aangesien die grond gelyk is; op die warmer noordelikefront-helling; in die warm rypvrye streek halfpad teen die helling op. (2 × 2) (4)
3.3.6 Voorkom oorbeweiding deur nie te veel beeste aan te hou nie; kontoerploeg wanneer oeste aangeplant word; vermy die vorming van voetpaaie. (2 × 2) (4)
- 3.4 3.4.1 'n Stedelike plek wat dienste voorsien aan die omliggende landelike bevolking. (2)
3.4.2 a) Die gebied word bedien deur 'n sentrale plek.
b) Die minimum aantal persone wat nodig is om 'n sentrale plek/funksie/diens te vervul.

- c) Die maksimum afstand wat 'n persoon sal aflê tot by 'n sentrale plek of om 'n funksie/diens te bekom. (3 × 2) (6)
- 3.4.3 Invloedsfeer van die dorp sal groter wees aangesien dit meer funksies en hoë-ordefunksies het, benodig 'n groter drempelbevolking. (2 × 2) (4)
- 3.4.4 Winkel wat brood verkoop, ens. (1)
- 3.4.5 Grootste – teater; kleinste – apteek (2 × 2) (4)
- 3.4.6 a) Boere verlaat plase en derhalwe haal winkels in die dorp nie hulle drempelbevolking nie en moet toemaak en so verlaat mense die dorpe om na die stede te gaan. (2 × 2) (4)
- b) Moet bespreek – kan besluit om enige tipe toerismeaktiwiteit te bespreek, afgetrede persone aan te moedig om soontoe te trek, die regering kan belonings daarstel om besigheidsmense aan te moedig om daarheen te trek, ens. (3)
- 3.5 3.5.1 Gauteng (1)
- 3.5.2 Mynbou – goud (1)
- 3.5.3 Paaie en spoorweë (2)
- 3.5.4 Grondstowwe – vir industrie soos steenkool, ystererts wat nie te ver weg is nie – lei tot die ontwikkeling van yster- en staalindustrieë en die vervaardiging van masjinerie; arbeid – digte bevolking dus is geskoolde en ongeskoolde arbeid beskikbaar; markte – goudmyne, mense benodig vervaardigde goedere; krag – steenkool en elektrisiteit van Mpumalanga, nie te ver weg, ens. (4 × 2) (8)
- 3.5.5 B – eThekwin Metroplitaanse streek (Durban – Pinetown) C – Nelson Mandela Metropolitaanse streek (Port Elizabeth – Uitenhage); D Suidwes-Kaap (3)
- 3.5.6 Oorbevolking, nie voldoende behuising, tekort aan werksgeleenthede, druk op infrastruktuur en hulpbronne, oormatige besoedeling, ens. (3)
- 3.5.7 a) Strook van ontwikkeling waarvolgens toerisme, vervoerskakels, industrie, boerdery ontwikkel sal word. Dit sal tot meer werkgeleenthede en ekonomiese ontwikkeling lei. (2 × 2) (4)
- b) Belastingverligting, laerente-lenings, 'n ontwikkelde infrastruktuur, goedkoper land, ens. (2)
- c) Maputo-ontwikkelingstrook/Saldanha/Visrivier/Wildekus, ens. (1)
- 3.6 3.6.1 Gedurende die Apartheidsjare was daar baie van die landelike gebiede, veral in die ou tuislande, wat die regering nie ontwikkel het of van dienste voorsien het nie. (2)
- 3.6.2 Die bevolking groei steeds; die groei van nywerhede benodig water; mense se lewensstandaard is besig om te styg, ens. (2 × 2) (4)
- 3.6.3 Landbou. (1)
- 3.6.4 Gebruik van ondergrondse drupbesproeiing eerder as oorhoofse sproeiers, plant van oeste wat meer droogtebestand is, plant bossies tussen rye oeste om afloopwater op te vang, ens. (2 × 2) (4)

- 3.6.5 Water word oorgedra van die dreineringsbekken van die Tugela-rivier na die dreineringsbekken van die Vaalrivier. (2 × 2) (4)
[100]

VRAAG 4

- 4.1 4.1.1 Multifunksioneel
4.1.2 Hoër
4.1.3 Perseel
4.1.4 Ekonomiese
4.1.5 Voetsool (5 × 2) (10)
- 4.2 4.2.1 Vals
4.2.2 Waar
4.2.3 Vals
4.2.4 Waar
4.2.5 Waar (5 × 2) (10)
- 4.3 4.3.1 Nedersetting waar voorraad afgelaai word aangesien dit 'n hawe is, dus word goedere van 'n skip na 'n ander vorm van vervoer oorgelaai. (2)
4.3.2 SSG is nader aan die hawe/see. (1 × 2) (2)
4.3.3 Kommersieel of handel/kantoor/teater/professionele dienste/finansieel/vervoer, ens. (3)
4.3.4 Naby hawe; naby spoorlyn; naby lae-inkomstebehuising vir arbeid; gelyk grond naby die see. (2 × 2) (4)
4.3.5 Oop grond aan die buitewyke van die stad. (1)
4.3.6 Laekoste-behuising gebou, voorsien huise van elektrisiteit en water, ontwikkel klinieke en skole. (4 × 2) (8)
4.3.7 Gebiede van stedelike en landelike funksies byvoorbeeld stedelik – lughawe, landelik –groentetuine, grond het laer waarde, oop ruime, nie baie mense nie. (3 × 2) (6)
4.3.8 1 – naby nywerheid; 2 – goeie uitsig (Walmer Heights); 3 – by padkruisings, ens, moet verduidelik. (3 × 2) (6)
4.3.9 Kan kies met goeie rede, byvoorbeeld na die NW van gebied 2 waar die paaie kruis en dit dus toeganklik sal wees, ens. (3 × 2) (6)
- 4.4 4.4.1 a) Goedere wat vervaardig is om uitgevoer te word na ander lande.
b) Onbewerkte minerale word verwerk na vervaardigde goedere.
c) Houers is groot staalbokse waarin goedere geplaas word vir uitvoer per boot, ens. (3 × 2) (6)
4.4.2 Is op die see by die nuwe hawe, is op die seeroete na die ooste sowel as die weste. (2 × 2) (4)
4.4.3 Geen invoer-/uitvoerfooie nie, dus kan grondstowwe/vervaardigde goedere goedkoop in en uit verskeep word; minimale vervoerkoste omdat dit so naby aan die nuwe hawe is. (2)

- 4.4.4 Nywerheid – sekondêre aktiwiteit; handel – tersiêre aktiwiteit. (2)
- 4.4.5 Verbeterde infrastrukture, byvoorbeeld kragvoorsiening; verbeterde vervoerfasiliteite; baie meer werksgeleenthede; mense sal meer geld hê; mense sal 'n hoër lewensstandaard kan handhaaf, ens. Moet uitbrei op hierdie punte. (4 × 2) (8)
- 4.4.6 Poort – Coega en nuwe hawe sal toegang bied na die res van Afrika. Die Renaissance van Afrika – herlewing/oplewing van Afrika, meer ekonomiese aktiwiteite, ens. (1 × 2) (2)
- 4.4.7 a) Belangrikste/grootste huurder/nywerheid wat ander nywerheid en ekonomiese aktiwiteit sal aantrek. (2)
- b) Sal ekonomie verbeter – hierdie mense sal huise, kos, ens. nodig – kan voorsien word deur die mense van die Oos-Kaap – sal meer geld na die gebied bring, ens. (2 × 2) (4)
- 4.5 4.5.1 Steenkoolgedrewe kragstasies. (1 × 2) (2)
- 4.5.2 Steenkool is nie hernubbare bron en sal uiteindelik opraak; die brand van steenkool dra by tot globale verwarming. (2 × 2) (4)
- 4.5.3 Dit sal die beskikbaarheid van mielies verminder en mielies ook duurder maak. Mielies is die stapelvoedsel van baie Suid-Afrikaners en arm mense kan dalk nie in staat wees om dit te bekostig nie. Dit kan tot gevolg hê dat baie mense verhonger. (2 × 2) (4)
- 4.5.4 Mielies – op die Hoëveld – dele van Gauteng en die Vrystaat; suiker – kusstreke van KwaZulu-Natal. (2)

[100]